

รูปแบบพัฒนาการบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดนครพนม The Management Development Model of Community Financial Institutions in Nakhon Phanom Province

สำราญ วิเศษ¹ ภักดี โพธิ์สิงห์² สัญญา เคนาภูมิ³

Samran Wised Pakdee Phosing² Sanya Kenaphoom³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพเกี่ยวกับการบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดนครพนม 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดนครพนม และ 3) เพื่อสร้างรูปแบบพัฒนาการบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดนครพนม วิธีการดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ คือระยะที่ 1 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดนครพนม กลุ่มตัวอย่าง คือคณะกรรมการ และสมาชิกของสถาบันการเงินชุมชน จำนวน 350 คน ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานได้แก่ การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ โดยวิธี Stepwise ระยะที่ 2 เพื่อสร้างรูปแบบพัฒนาการบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดนครพนม กลุ่มเป้าหมาย คือผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ และผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีความรู้ และประสบการณ์ในการพัฒนาการบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชน จำนวน 20 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจงการสัมภาษณ์เชิงลึกและจัดประชุมกลุ่มย่อย และระยะที่ 3 เพื่อยืนยันรูปแบบพัฒนาการบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดนครพนม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย นักวิชาการ ตัวแทนสถาบันการเงินชุมชน ตัวแทนธนาคาร และตัวแทนพัฒนาชุมชน

ผลการวิจัย พบว่า

1. การบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดนครพนม โดยรวมและรายด้านมีการบริหารจัดการอยู่ในระดับสูง
2. ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดนครพนม คือปัจจัยการมีส่วนร่วมของสมาชิก ปัจจัยการบริหารจัดการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์และปัจจัยประสิทธิภาพของคณะกรรมการ สามารถพยากรณ์การบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตัวแปรทั้งสามร่วมกันพยากรณ์การบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดนครพนมได้ร้อยละ 15.4
3. ผลการสร้างรูปแบบพัฒนาการบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดนครพนม มี 5 ปัจจัย คือ (1) ปัจจัยด้านประสิทธิภาพของคณะกรรมการมีองค์ประกอบของการบริหารจัดการ (2) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก (3) ปัจจัยด้านการเรียนรู้องค์กร (4) ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากองค์กรภายนอก และ (5) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการการเงินโดยยึดวัตถุประสงค์

คำสำคัญ: รูปแบบพัฒนาการบริหารจัดการ, สถาบันการเงินชุมชน

ABSTRACT

This research aimed to 1) study the circumstances on the management of the community financial institutions in Nakhon Phanom Province 2) to examine the factors influence on the management of the community financial institutions in Nakhon Phanom Province and 3) to set up the model of the management development of the community financial institutions in Nakhon Phanom Province. The research conduct was

¹ นักศึกษา ร.ป.ด. (รัฐประศาสนศาสตร) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

² อาจารย์ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

³ อาจารย์ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

divided into 3 phrases: the first was to study the factors impacting the management of the community financial institutions in Nakhon Phanom Province. The sample consisted of 350 people committees and members of the community financial institutions. A questionnaire was used to collect the data and the collected data were analyzed by the computer program. Statistics used in the conduct of the research were percent, mean, and standard deviation. Multiple regression analysis was used by Stepwise. The second was to create the model of management development of the community financial institutions in Nakhon Phanom Province. The 20 people of the target group consisted of experts, academics and people who have knowledge and experience in the management development of the community financial institutions, were participating in the depth interview and focus group discussion. The third was to confirm the developed model by 5 people: expert, academic, community financial institution representative, bank representative, and community development representative.

The results of the research were revealed as follows:

1) The management of the community financial institutions in overall and in each aspect Nakhon Phanom Province was at a high level.

2) The factors affecting the management of the community financial Institutions in Nakhon Phanom Province were Members' Participation, Result-based Management and Committees' Efficiency which were able to forecast the management of the community financial institutions the .05 level of significance and had a predictive power of 15.4 percent.

3) The developed model of the community financial institutions in Nakhon Phanom Province had 5 factors (1) the factor of Committees' Efficiency (2) The factor of the Members' Participation (3) The factor of Acquiring Organizations (4) The factor of Reinforcement from the Outside Organizations and (5) The factor of the Financial Management based on the Aims. The experts, academics and the involved persons of the community financial institutions in Nakhon Phanom Province.

Keywords: The Management Development Model, Community Financial Institutions

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงภายใต้แนวคิดในการพัฒนาโดยให้หมู่บ้านท้องถิ่นฟื้นฟู และพัฒนาชุมชนของตนเองให้เข้มแข็ง และพึ่งตนเองได้ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยมีองค์กรชุมชนเป็นแกนหลักสำคัญในการพัฒนาชุมชนด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดความสามารถในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมายเพื่อให้ชุมชนเข้มแข็งสามารถแก้ปัญหา และตอบสนองความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

นอกจากนี้ ยังส่งเสริมการผลิตแบบผสมผสานของครัวเรือนเกษตรกร และการรวมกลุ่มทำ "ธุรกิจชุมชน" โดยให้ชุมชนร่วมเป็นเจ้าของ ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ และร่วมกันรับผิดชอบ ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของชุมชนให้เจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน องค์กรการเงินชุมชนบางส่วนได้ร่วมมือกันทำกิจกรรมในลักษณะเครือข่ายเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สร้างความเข้มแข็งให้แกกัน ซึ่งสามารถขยายไปยังท้องถิ่นต่าง ๆ ทั่วประเทศ และ

ทุกแห่งมีความเข้มแข็งแล้ว องค์กรการเงินชุมชน และเครือข่าย ก็ไม่เพียงเป็นโครงสร้างพื้นฐานของการพัฒนาชุมชนแต่ละชุมชนเท่านั้น แต่จะกลายเป็นโครงสร้างพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาชาติด้วย (สำนักงานกองทุนเพื่อสังคม. 2545:1) จากการบริหารจัดการองค์กรการเงินระดับฐานรากที่ผ่านมาไม่จำเป็นจะเป็นการบริหารจัดการตามหลักเกณฑ์ของทางราชการหรือหลักเกณฑ์ที่ประชาชนในชุมชนร่วมกันกำหนดขึ้น พบว่า การบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชนยังไม่ครอบคลุมถึงเกณฑ์ความมั่นคงทางการเงินได้อย่างเพียงพอ จึงส่งผลให้การดำเนินงานมีทั้งที่เข้มแข็งและที่ยังไม่เข้มแข็งเพียงพอ ทั้งนี้ เพื่อเป็นประโยชน์ในการวางแผนเชิงนโยบายของภาครัฐในการบริหารจัดการ และส่งเสริมระบบการเงินระดับฐานราก โดยเฉพาะองค์กรการเงินระดับฐานรากที่ยังต้องการความช่วยเหลือจากภายนอก ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มกึ่งในระบบ และกลุ่มพึ่งตนเอง ประกอบด้วยสหกรณ์ กองทุนหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และกลุ่มออมทรัพย์ทั่วไป ซึ่งกลุ่มการเงินที่ยังไม่เข้มแข็งเพียงพอเหล่านี้

อาจก่อให้เกิดปัญหาในสังคมชนบทแทนที่จะเป็นการช่วยแก้ปัญหาทางการเงินตามเป้าประสงค์ โดยเฉพาะในกรณีที่ต้องจัดการเงินระดับฐานรากที่ยังไม่เข้มแข็งเพียงพอหากเกิดปัญหาขึ้นพร้อม ๆ กันจำนวนมาก อาจส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจระดับฐานรากประสบความเสียหาย ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ และสังคมระดับประเทศได้ (พงศรัศพีพร อภากร และคณะ. 2554: 1-2)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบพัฒนาการบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดนครพนม เพราะเห็นว่าสถาบันการเงินชุมชนประสบกับปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการด้านต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาแล้วอยู่เนื่อง ๆ โดยหาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการของสถาบันการเงินที่แท้จริง และสร้างรูปแบบพัฒนาการบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชนที่เหมาะสมเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ และเป็นการส่งเสริมให้สถาบันการเงินชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ ทำให้ประชาชนหรือสมาชิกในชุมชนได้เข้าถึงบริการทางการเงิน และใช้ประโยชน์จากเงินทุนที่มีอยู่ภายในชุมชนได้มากขึ้น โดยเฉพาะสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดนครพนม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพเกี่ยวกับการบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดนครพนม
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดนครพนม
3. เพื่อสร้างรูปแบบพัฒนาการบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดนครพนม

สมมติฐานการวิจัย

ผู้นำการเปลี่ยนแปลง ประสิทธิภาพของคณะกรรมการ การมีส่วนร่วมของสมาชิก วัฒนธรรมองค์กรแบบเครือญาติ การสนับสนุนจากองค์กรภายนอก การบริหารจัดการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริหารจัดการการเงินโดยยึดวัตถุประสงค์ และการเรียนรู้องค์กร มีผลต่อการบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดนครพนม

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่องรูปแบบพัฒนาการบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดนครพนมมีกรอบแนวคิดในการวิจัยดังต่อไปนี้ ดังแสดงในแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบความคิดการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยในเขตพื้นที่จังหวัดนครพนม ไว้ดังนี้

1. พื้นที่เป้าหมาย คือสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดนครพนม จำนวน 13 แห่ง
2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่างและตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 1

- 1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1) ประชากร ได้แก่ คณะกรรมการ จำนวน 154 คน และสมาชิกของสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดนครพนม จำนวน 2,672 คน รวมประชากรทั้งหมด จำนวน

2,826 คน (พัฒนาชุมชนจังหวัดนครพนม. 2557)

2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะกรรมการ จำนวน 20 คน และสมาชิกของสถาบันการเงินชุมชน จำนวน 330 คน ได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane. 1973:727) รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 350 คน ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งระดับชั้น หรือชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ซึ่งเป็นการสุ่มตัวอย่างโดยแบ่งประชากรออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ แล้วสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากทุกระดับชั้น จากนั้นจึงใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

1.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1) ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดนครพนม ประกอบด้วย (1) ผู้นำการเปลี่ยนแปลง (2) ประสิทธิภาพของคณะกรรมการ (3) การมีส่วนร่วมของสมาชิก (4) วัฒนธรรมองค์กรแบบเครือญาติ (5) การสนับสนุนจากองค์กรภายนอก (6) การบริหารจัดการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (7) การบริหารจัดการการเงินโดยยึดวัตถุประสงค์ (8) การเรียนรู้องค์กร

2) ตัวแปรตาม คือรูปแบบพัฒนาการบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดนครพนม ประกอบด้วย 4 มิติ (Kaplan and Norton. 1996: 9) ได้แก่ (1) มิติการเงิน (2) มิติลูกค้า (3) มิติกระบวนการทำงานภายในองค์กร และ (4) มิติการเรียนรู้และการเติบโต

2. กลุ่มเป้าหมาย ที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 2

2.1 กลุ่มเป้าหมาย คือผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ และผู้ที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชน จำนวน 20 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1) ตัวแปรอิสระ คือปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดนครพนม

2) ตัวแปรตาม คือรูปแบบพัฒนาการบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดนครพนม

3. กลุ่มเป้าหมาย ที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 3 ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ ตัวแทนสถาบันการเงินชุมชน ตัวแทนธนาคาร และตัวแทนพัฒนาชุมชน จำนวน 5 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยระยะที่ 1 เป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยได้ปรับใช้และพัฒนาเครื่องมือมาจากแบบสอบถามที่มีนักวิชาการได้ทำการศึกษาไว้แล้ว (นราธิป จำรัสศรี, 2554) และนำเครื่องมือวัดเหล่านั้นมาปรับข้อความบางส่วนเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทที่ศึกษาในครั้งนี้

ภายใต้การควบคุมดูแลและให้คำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยจะแบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่ (1) ตอนที่ 1 สภาพข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นข้อความแบบให้เลือกเติมเครื่องหมายหน้าข้อความที่กำหนดมีข้อความจำนวน 7 ข้อ คือสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม (2) ตอนที่ 2 ข้อมูลเบื้องต้นของสถาบันการเงินชุมชน มีข้อความ จำนวน 10 ข้อ (3) ตอนที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชน ลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคิร์ท (Likert) แบ่งระดับการวัดเป็น 5 ระดับ (4) ตอนที่ 4 การบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดนครพนม ที่มีประสิทธิภาพ ลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบสำรวจรายการ (Checklists) โดยใช้ 4 มิติ ประกอบด้วย (1) มิติการเรียนรู้และการเติบโต มีจำนวน 10 ข้อ (2) มิติกระบวนการทำงานภายในองค์กร มีจำนวน 10 ข้อ (3) มิติลูกค้า มีจำนวน 10 ข้อ และ (4) มิติการเงิน มีจำนวน 10 ข้อ เครื่องมือวัดทุกฉบับ ได้ผ่านการพิจารณาถึงความเที่ยงตรงตามเนื้อ (Content Validity) ความหมาย และการใช้ภาษาจากผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความครอบคลุมตามโครงสร้างของเนื้อหา ความสอดคล้องของข้อความกับวัตถุประสงค์ โดยข้อความทุกข้อจะต้องมีค่าตั้งแต่ 0.60-1.00 จึงนำข้อความมาใช้ทุกข้อ หลังจากนั้น ผู้วิจัยนำข้อความที่ได้ตามเกณฑ์มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของ Cronbach and Lee Joseph (1970 : 161) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 (สุวิมล ติรณานนท์, 2550 : 182)

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. นำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย จากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เสนอไปยังประธานคณะกรรมการของสถาบันการเงินชุมชนที่คณะกรรมการ และสมาชิก ผู้วิจัยใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือมอบหมายให้พนักงานผู้รับผิดชอบงานด้านสถาบันการเงินชุมชนเป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการขอความร่วมมือไปยังประธานคณะกรรมการสถาบันการเงินชุมชน เพื่อมอบหมายให้พนักงานผู้รับผิดชอบสถาบันการเงินชุมชนช่วยในการเก็บข้อมูล

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยในระยะที่ 1 ผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดมาจัดหมวดหมู่ และบันทึกคะแนนแต่ละข้อในรูป

แบบรหัส (Coding Form) หลังจากนั้นนำข้อมูลทั้งหมดไปวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อทดสอบสมมติฐานเชิงทฤษฎี

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Method) เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ร้อยละ (Percent) ความถี่ (Frequency) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐานในการวิจัย ได้แก่ การวิเคราะห์ด้วยสถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis) และสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Multiple Correlation) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชน โดยกำหนดระดับนัยความสำคัญทางสถิติที่ .05 (Hinkle D.E. 1998: 118)

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดนครพนม พบว่า สถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดนครพนม ดำเนินการทางด้านการเงิน คือการฝาก การถอน มีอัตราดอกเบี้ยเงินฝากส่วนใหญ่อยู่ที่ร้อยละ 2 ต่อปี และอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ อยู่ที่ร้อยละ 7 ต่อปี เปิดทำการต่อปี คิดเป็นร้อยละ 61.54 ช่วงเวลาทำการส่วนใหญ่อยู่ในช่วงเวลาตั้งแต่ 08.00-16.30 น. คิดเป็นร้อยละ 76.92

2. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ (ตัวแปรต้น) และการบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดนครพนมที่มีประสิทธิผล (ตัวแปรตาม) มี 3 โมเดล คือ โมเดลที่ 1 ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก (X_3) ที่พบว่ามีผลต่อการบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดนครพนม โดยมีค่าสหสัมพันธ์ (R) เท่ากับ .355 โมเดลที่ 2 ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก (X_3) และปัจจัยด้านการบริหารจัดการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (X_6) ที่พบว่ามีผลต่อการบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดนครพนม โดยมีค่าสหสัมพันธ์ (R) เท่ากับ .385 และโมเดลที่ 3 ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก (X_3) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (X_6) และปัจจัยด้านประสิทธิภาพของคณะกรรมการ (X_2) พบว่ามีผลต่อการบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชน โดยมีค่าสหสัมพันธ์ (R) เท่ากับ .399

3. ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) ซึ่งแสดงถึงการมีผลของตัวแปรอิสระ (X) คือปัจจัยต่างกับตัวแปรตาม (Y) พบว่า โมเดลที่ 1 จะมีตัวแปรอิสระ 1 ตัวคือ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก (X_3) ที่สามารถพยากรณ์ถึงการมีผลต่อการบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดนครพนม ได้

ร้อยละ 12.60 โมเดลที่ 2 จะมีตัวแปรอิสระ 2 ตัวคือ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก (X_3) และปัจจัยด้านการบริหารจัดการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (X_6) ที่สามารถพยากรณ์ถึงการมีผลต่อการบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชน ได้ร้อยละ 14.80 และโมเดลที่ 3 จะมีตัวแปรอิสระ 3 ตัวคือ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก (X_3) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (X_6) และปัจจัยด้านประสิทธิภาพของคณะกรรมการ (X_2) ที่สามารถพยากรณ์ถึงการมีผลต่อการบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชน ได้ร้อยละ 15.90

4. ผลการสร้างรูปแบบพัฒนาการบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดนครพนม ผ่านกระบวนการประชุมกลุ่มย่อยของกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 20 คน เพื่อวิพากษ์เสนอแนะรูปแบบพัฒนาการบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดนครพนม และผ่านกระบวนการยืนยันรูปแบบพัฒนาการบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดนครพนม โดยผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ ตัวแทนสถาบันการเงินชุมชน ตัวแทนธนาคาร และตัวแทนพัฒนาชุมชน จำนวน 5 คน เพื่อยืนยัน พบว่า ปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านการเรียนรู้องค์กร 2) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก 3) ปัจจัยด้านประสิทธิภาพของคณะกรรมการ 4) ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากองค์กรภายนอก และ 5) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการการเงินโดยยึดวัตถุประสงค์

อภิปรายผลการวิจัย

1. ปัจจัยด้านการเรียนรู้องค์กรเป็นการแสวงหาความรู้อย่างเป็นขั้นตอน ตั้งแต่การจัดทำและจัดหาเอกสารด้านความรู้ การถ่ายทอดความรู้สู่สมาชิก การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และการพัฒนาการเรียนรู้ของสถาบันการเงินชุมชน และจากการระดมความคิดเห็นจากการประชุมกลุ่มย่อย ยังพบว่า มีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง และน่าจะมีผลต่อการบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดนครพนม คือการเรียนรู้ของสมาชิก หรือพลวัตการเรียนรู้ ซึ่งอาจประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ระดับการเรียนรู้ กล่าวคือการเรียนรู้ระดับบุคคล การเรียนรู้ระดับกลุ่ม และการเรียนรู้ระดับองค์กร ประเภทของการเรียนรู้ ได้แก่ การเรียนรู้จากการปรับตัว การเรียนรู้จากการคาดการณ์ การเรียนรู้เพื่อเรียนรู้ และการเรียนรู้จากการปฏิบัติทักษะการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการบริหารจัดการการเงินที่ทันสมัย สามารถอภิปรายผลได้ว่า ปัจจัยด้านการเรียนรู้องค์กรนั้นเป็นการเรียนรู้กระบวนการของประสบการณ์ และการฝึกหัดที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างถาวร (Marris. 1988: 6) และสอดคล้องกับแนวคิดของ สมพันธ์ เตชะอธิกและคณะ (2547: 28) ได้กล่าวว่า กระบวนการเรียนรู้

ขององค์กรเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้องค์กรเข้มแข็ง เนื่องจาก กระบวนการเรียนรู้เป็นขั้นตอนที่เชื่อมโยงระหว่างความรู้ไปสู่การเรียนรู้เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ทักษะ และพฤติกรรมที่ดีขึ้นในเชิงสร้างสรรค์ภายในองค์กร และสอดคล้องกับแนวคิดของ โกลด์ ดีคัลธอร์ม (2546: 88) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้ขององค์กรยังเป็นกระบวนการของการปรับปรุงการทำงานโดยผ่านความรู้ความเข้าใจ องค์กรจะเรียนรู้จากประสบการณ์ในอดีต หรือสิ่งที่ผ่านมาในการทำงานตามปกติ ซึ่งถือเป็นเครื่องชี้ว่าพฤติกรรมเป็นกระบวนการสืบค้นและคัดเลือกสิ่งที่มีผิดพลาดและเรียนรู้จากความผิดพลาดในอดีต เกิดการแบ่งปันความรู้ความเข้าใจ และโลกทัศน์ร่วมกัน

การเรียนรู้ในองค์กรถือเป็นการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันของสมาชิกทั้งหลายในองค์กร และเมื่อบุคลากรในองค์กรเกิดการเรียนรู้แล้ว ก็ถือว่าองค์กรเกิดการเรียนรู้ด้วยเช่นกันซึ่งการเรียนรู้ในองค์กรจะเกิดขึ้นได้มี 4 ลักษณะดังนี้ (1) การเรียนรู้จากการแก้ปัญหา (2) การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม (3) การเรียนรู้โดยการปฏิบัติ (4) การเรียนรู้และทำงานร่วมกันในลักษณะเป็นเครือข่าย

2. ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก หมายถึง การเข้าร่วมของสมาชิก และผู้มีส่วนได้เสียในทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน ตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย วางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ และการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการออกระเบียบ ข้อบังคับ การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมระดมเงินทุน หรือเงินฝาก และลงคำหุ้น การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล การพร้อมที่จะเรียนรู้จากประชาชน และให้โอกาสแก่ประชาชนในการแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนา และการส่งเสริมให้เหมาะสม รวมถึงการให้โอกาสผู้นำชุมชน และบุคคลที่มีความคิดริเริ่มในการกระตุ้นให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการพัฒนาให้มีบทบาทในการพัฒนาอย่างเต็มความรู้ ความสามารถ และจากการระดมความคิดเห็นจากการประชุมกลุ่มย่อย พบว่า มีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง และน่าจะมีผลต่อการบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดนครพนม คือการมีความพร้อมของสมาชิก การให้เกียรติซึ่งกันและกัน การเคารพซึ่งกันและกัน ยอมรับในการแสดงความคิดเห็นของสมาชิกทุกคน ส่งเสริมให้โอกาสแก่ผู้นำและให้โอกาสแก่ผู้นำทุกคน มีความพึงพอใจ มีความสนใจและมีความกระตือรือร้น เพื่อก่อร่วมงานสนับสนุน บุคลากรภายในสถาบันการเงินชุมชนต้องมีความรู้และเข้าใจปัญหาของสมาชิกทุกคน ประธานคณะกรรมการ หรือผู้จัดการของสถาบันการเงินชุมชนต้องเผยแพร่ข่าวสาร สมาชิกทุกคนภายในชุมชนให้ความร่วมมือและกลุ่มคนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กล้าแสดงออก และมีส่วน

ร่วมในการพัฒนาตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกสามารถนำเอาหลักการ แนวคิดการมีส่วนร่วมมาใช้ควบคู่กับหลักการบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชน ดังนี้ จินตวีร์ เกษมสุข (2554: 86) ได้กล่าวว่า การรวมกลุ่มกันของประชาชนในรูปของประชาคม หรือชุมชน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนให้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไขปัญหา ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และส่งเสริมสุขภาพอย่างบูรณาการ

เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ความโปร่งใส และความเป็นธรรมในการบริหารงาน และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ญัฐนรี ศรีทอง (2552: 191) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมถือว่าเป็นกระบวนการที่ประชาชนในชุมชนได้เข้าไปดำเนินกิจกรรมในชุมชน นับตั้งแต่ร่วมกำหนดปัญหา และความต้องการ ร่วมระบุนสาเหตุของปัญหา ร่วมกำหนดวิธีการปฏิบัติงานเพื่อแก้ไขปัญหา ร่วมปฏิบัติกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหา ร่วมติดตามประเมินผลกิจกรรม และร่วมรับผลกระทบที่เกิดจากกิจกรรมนั้น ซึ่งประเด็นหลักของการมีส่วนร่วมของประชาชนกล่าวคือประชาชนต้องเป็นผู้กระทำในแต่ละขั้นตอนของการมีส่วนร่วมด้วยตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจได้อย่างอิสระ และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวนิจ พิทักษ์ชาติ (2547: 68) การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการตัดสินใจ ร่วมวางแผน การกำหนดแนวทางมีส่วนร่วมในกิจกรรม การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมติดตามประเมินผลเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวิชัย ปิยมิตรธรรม (2548: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มธุรกิจชุมชนผลิตภัณฑ์จากไม้ พบว่า ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกทำให้กลุ่มธุรกิจชุมชนมีผลสำเร็จ และยังทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิก โดยเน้นที่การมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย การวางแผน การตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการออกกฎระเบียบ ข้อบังคับ การทำกิจกรรมภายในสถาบันการเงินชุมชน การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา สิ่งสำคัญคือ การมีส่วนร่วมในการติดตาม และการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์

3. ปัจจัยด้านประสิทธิภาพของคณะกรรมการ หมายถึงคุณลักษณะเชิงคุณภาพคณะบุคคลที่เป็นตัวแทนของสถาบันการเงินชุมชน และได้รับการแต่งตั้งจากสมาชิกให้ทำหน้าที่ในการบริหารจัดการงานตามหน้าที่รับผิดชอบที่ได้รับมอบหมาย ประกอบด้วย ความสามัคคี ความเสียสละ ความซื่อสัตย์ เป็นที่ยอมรับของสมาชิก และมีความรู้ ความสามารถทางการบริหารจัดการการเงินเป็นอย่างดี และจากการระดมความคิดเห็นจากการประชุมกลุ่มย่อย พบว่า มีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง

และน่าจะมีผลต่อการบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชน ในจังหวัดนครพนม คือภาครัฐจะต้องมีนโยบายและแนวทางที่ชัดเจน รัฐจะต้องเป็นผู้ให้การสนับสนุนปัจจัยในด้านต่าง ๆ เช่น วัสดุอุปกรณ์ บุคลากร แหล่งเงินทุน ด้านวิชาการ คณะกรรมการ จะต้องมีความโปร่งใส และระบบการควบคุมกำกับและการประเมินผลที่ชัดเจน มีกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ สามารถกำหนดภารกิจบทบาท มีความเป็นประชาธิปไตย ยึดหลักธรรมาภิบาล ในการบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดนครพนมโดยอาศัยรูปแบบพัฒนาการบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ยังพบว่า ประสิทธิภาพของคณะกรรมการอำนวยการหนึ่ง คือองค์ความรู้เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านโดยอาศัยการเรียนรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ เช่น ระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการกู้ยืมเงิน ดอกเบี้ยที่เหมาะสมของสถาบันการเงินชุมชนของแต่ละสถาบันการเงินชุมชน และการยอมรับนับถือในตัวคณะกรรมการ สามารถอธิบายได้ว่า ปัจจัยด้านประสิทธิภาพของคณะกรรมการ หมายถึงคณะบุคคลที่เป็นตัวแทนของกลุ่มที่ได้รับการแต่งตั้งจากสมาชิกให้ทำหน้าที่การบริหารงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และทำงานร่วมกับผู้นำเพื่อจะส่งผลให้กลุ่มธุรกิจชุมชนสามารถทำงานได้อย่างคล่องตัว และนำพาให้กลุ่มธุรกิจชุมชนประสบความสำเร็จ (นิภาภรณ์ จงวุฒิเวศย์, 2551: 16) ดังนั้น ผู้วิจัยได้นำเอาแนวคิดของเบรินท์ (Bernt, 2002: 5) มาประกอบการอธิบายผลในครั้งนี้ ซึ่งเขาได้เสนอแนวคิดไว้ว่า การเลือกตัวแทนของตนเองในการเป็น คณะกรรมการ ให้พิจารณาผู้ที่มีความพร้อมทางด้านความรู้ ความเสียสละ พร้อมที่จะปฏิบัติงาน รับฟังและรับทราบปัญหาต่าง ๆ จากสมาชิกในการนำไปกำหนดแนวทางปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ที่สมาชิกในชุมชนต้องการ และยังนำเอาแนวคิดของโยเซฟ และคณะ (Joseph and others, 2006: 15) กล่าวไว้ว่า คณะกรรมการทุกคนเมื่อได้รับการคัดเลือกจากสมาชิกจะต้องมีความพร้อมในการศึกษาระเบียบ และข้อบังคับของสถาบันการเงินชุมชน สามารถพิจารณาวิเคราะห์ข้อกู่เงินตามวัตถุประสงค์ และโครงการต่าง ๆ ที่สมาชิกเสนอขอกู้ พร้อมทั้งศึกษาเรียนรู้ระบบบัญชี และการจัดทำบัญชีของสถาบันการเงินชุมชนอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของดวงพร อ่อนหวาน (2547: 56) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการกลุ่มกับความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจชุมชนในภาคเหนือ พบว่า ปัจจัยด้านคณะกรรมการกลุ่มซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ความสามัคคีภายในกลุ่ม ความเสียสละทุ่มเทเวลา และทรัพย์สินส่วนตัวให้แก่กลุ่ม และความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมให้แก่กลุ่ม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความคิดเห็นว่า ความเสียสละ ความซื่อสัตย์ ความรู้ ความสามารถของคณะกรรมการมีผลโดยตรง

ต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชน

4. ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากองค์กรภายนอก หมายถึงความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนทั้งภาครัฐ และเอกชน ได้แก่ ด้านเงินทุน ด้านวิชาการ ด้านวัสดุอุปกรณ์ การได้รับข้อมูลข่าวสาร ด้านการพัฒนาองค์กร ได้แก่ การฝึกอบรม และการศึกษาดูงาน และการติดตามประเมินผล และจากการระดมความคิดเห็นจากการประชุมกลุ่มย่อย พบว่า มีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง และน่าจะมีผลต่อการบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดนครพนม คือการที่ภาครัฐให้การสนับสนุน สิ่งเหล่านี้ ได้แก่ การตรวจเยี่ยมติดตาม การแนะนำด้านวิชาการ วัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการการเงิน และระบบสารสนเทศ เช่น โปรแกรมคอมพิวเตอร์บันทึกระบบเกี่ยวกับการเงิน การแก้ปัญหาในการดำเนินงานร่วมกันของคณะกรรมการ และสมาชิก รวมทั้งการสนับสนุนด้านการบริหารจัดการ การผลิต การเงิน และเครือข่ายสร้างความรู้ ความเข้าใจหลักการ คุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น และการสร้างองค์ความรู้และภูมิปัญญาชุมชน หรือวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านในระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด เพื่อทำหน้าที่บริหารจัดการสร้างพลังเครือข่าย ขับเคลื่อนนโยบาย กำหนดแนวทาง ส่งเสริม และพัฒนาศักยภาพของกองทุนหมู่บ้านในลักษณะกองทุนหมู่บ้านสามัคคีที่สอนน้อง สร้างเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสมาชิกของสถาบันการเงินชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ คณะกรรมการพัฒนาการทางเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2540: 2) ได้กล่าวว่า การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน ด้านเงินทุน วัสดุ อุปกรณ์ และวิชาการ เป็นปัจจัยที่ส่งให้องค์กรประสบความสำเร็จ และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุนิจ พิทักษ์ชาติ (2547 : 68) ได้ศึกษาปัจจัยด้านสมาชิกที่มีผลต่อความเข้มแข็งขององค์การการเงินชุมชน อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ปัจจัยด้านสมาชิกมีผลต่อความเข้มแข็งของสถาบันการเงินชุมชน คือการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก ได้แก่ การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน ข้อมูลข่าวสาร วัสดุอุปกรณ์ และความรู้ทางวิชาการ

5. ปัจจัยด้านการบริหารจัดการการเงินโดยยึดวัตถุประสงค์ หมายถึงการบริหารจัดการการเงิน การควบคุมภายใน และการจัดสรรประโยชน์ให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลต่อสมาชิก และสถาบันการเงินชุมชน และจากการระดมความคิดเห็นจากการประชุมกลุ่มย่อย พบว่า มีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง และน่าจะมีผลต่อการบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดนครพนม คือระบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นการบริหารงานที่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับ

คน หรือบุคลากรในองค์กร โดยมีแนวคิดว่าการบริหารหรือการทำงานนั้นควรตอบสนองความต้องการของคน เห็นความสำคัญของการทำงานในลักษณะร่วมแรงร่วมใจกัน ซึ่งได้ผลงานที่ดีกว่าการบังคับ หรือการลงโทษ เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้แสดงความคิดเห็น และการรับผิดชอบร่วมกัน การบริหารจัดการแบบกลยุทธ์ในด้านการเงินที่ดี ยื่อนำธุรกิจไปสู่เป้าหมายอันสูงสุดได้ มีหลักการควบคุมภายในที่ดี และการจัดสรรผลประโยชน์ที่เป็นธรรมให้กับสมาชิก การได้ผลตอบแทนกลับมาอย่างเหมาะสม ซึ่งผู้วิจัยนำเอาหลักแนวคิดของธงชัย สันติวงษ์ (2550: 125) ซึ่งได้เสนอแนวคิดไว้ว่า บุคคลที่มีหน้าที่ในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเงิน ไม่ว่าจะเป็นขนาดใหญ่ หรือขนาดเล็กก็ตาม ซึ่งมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ 3 ประการ ได้แก่ การวางแผน หรือการคาดการณ์ถึงความต้องการของเงินทุน หมายถึงการพยากรณ์ และจัดบันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ ทางการเงินที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับธุรกิจนั้นในอนาคต ทั้งนี้ โดยวิธีการเน้นให้เห็นถึงกระแสเงินสดที่เข้ามา และกระแสเงินสดที่ออกไปจากธุรกิจนั้น ประการที่สอง คือการจัดหาเงินทุน หมายถึงการจัดหาเงินทุนเพื่อใช้ในการดำเนินกิจการนั้น เป็นเรื่องของการบอกให้รู้ว่าการจัดหาเงินทุนมาใช้จ่ายตามที่ต้องการได้เมื่อไร หาได้จากแหล่งไหน และด้วยวิธีการอย่างไร ทั้งนี้ รวมถึงเรื่องที่จะต้องค้นหาผู้มีเงิน วิธีการที่จะหาได้ตรงตามกำหนดเวลา และรวมถึงการสร้างเชื่อมั่นให้กับผู้ที่มีเงินทุนที่จะยอมให้กู้ยืม ทั้งนี้ โดยหาข้อเท็จจริง และให้ตัวเลขประกอบสนับสนุนคำขอที่สมจริง และประการสุดท้าย คือการจัดสรรเงินทุนไปในธุรกิจ หมายถึงการจัดสรรเงินทุนไปในสินทรัพย์อย่างไร ที่จะก่อให้เกิดความเหมาะสมที่สุด นั่นคือจะต้องให้ความสำคัญระหว่างความสามารถในการทำกำไร กล่าวคือธุรกิจใดมีขีดความสามารถที่ทำให้ได้มาซึ่งรายได้สูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิภาภรณ์ จงวุฒิเวศย์ (2551: 46) ได้ศึกษาการดำเนินงานของธุรกิจชุมชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ธุรกิจชุมชนที่ประสบความสำเร็จโดยส่วนมากจะเป็นการระดมทุนจากสมาชิกเอง เนื่องจากปลอดดอกเบี้ย และจะต้องมีการวางแผนเกี่ยวกับเงินทุนของกลุ่มร่วมกันระหว่างผู้นำ คณะกรรมการ และสมาชิก ซึ่งยังมีงานวิจัยของ วิภาดา ระหา (2550 : 49) ได้ศึกษาธุรกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน พบว่า ปัจจัยด้านการบริหารการเงิน และทุนเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานธุรกิจชุมชน เงินที่ใช้ดำเนิน งานธุรกิจชุมชนในระยะแรก โดยการประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกในชุมชนได้ทราบถึงผลดีของธุรกิจชุมชนที่เป็นประโยชน์ต่อทั้งชุมชน และสมาชิกที่จะได้รับ เนื่องจากการระดมเงินจากชาวบ้านไม่เพียงพอต่อการดำเนินกิจกรรม ต้องมีการกู้ยืมจากหน่วยงานภายนอก เช่น สำนักงานเขตจังหวัด ภายหลังได้รับเงินจากรางวัลจากการส่งกลุ่มออม

ทรัพย์เข้าประกวด เงินจำนวนนั้นจึงเป็นเงินทุนสำรองที่ทำให้ชุมชนสามารถจัดตั้งกลุ่มศูนย์สาธิตการตลาด กลุ่มสมุนไพรพื้นบ้าน และกลุ่มพัฒนาสตรีบ้านพันขวาง หลักการสำคัญที่ทำให้ธุรกิจชุมชนประสบผลสำเร็จนั้นเริ่มต้นจากการระดมทุนในชุมชนให้สมาชิกในชุมชนมีการบริหารจัดการอย่างรอบคอบ เพราะเป็นเงินทุนของสมาชิกเอง ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน

6. รูปแบบพัฒนาการบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดนครพนม จากความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อย การวิพากษ์ และการยืนยันความเหมาะสมกับปัจจัยที่เป็นประเด็นขององค์ประกอบรูปแบบพัฒนาการบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดนครพนม พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดนครพนมเบื้องต้น มีเพียง 3 ปัจจัย ประกอบด้วย ปัจจัยด้านการเรียนรู้องค์กร ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก และปัจจัยด้านประสิทธิภาพของคณะกรรมการ เมื่อผู้วิจัยนำร่างรูปแบบพัฒนาการบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดนครพนม ผ่านกระบวนการประชุมกลุ่มย่อย พบว่า ยังมีปัจจัยอีก 2 ตัว ประกอบด้วย ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากองค์กรภายนอก และปัจจัยด้านการบริหารจัดการการเงินโดยยึดวัตถุประสงค์ ดังนั้น จึงปรากฏว่ามีปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชน จำนวน 5 ปัจจัย ผู้วิจัยจึงได้สร้างรูปแบบจำลองขึ้นใหม่ เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้ร่วมกันวิพากษ์และให้ข้อเสนอแนะ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ คีพ (Keeves, 1997: 386-387) ได้กล่าวว่า รูปแบบโดยทั่วไปจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ (1) สามารถทำนายผลได้ กล่าวคือสามารถนำไปสร้างเครื่องมือเพื่อไปพิสูจน์ทดสอบได้ (2) รูปแบบต้องประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (3) รูปแบบจะต้องสามารถสร้างจินตนาการ ความคิดรวบยอด และความสัมพันธ์ และ (4) รูปแบบควรประกอบด้วยความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างมากกว่าความสัมพันธ์เชิงเชื่อมโยง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลง ปัจจัยด้านประสิทธิภาพของคณะกรรมการ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กรแบบเครือญาติ ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากองค์กรภายนอก ปัจจัยด้านการบริหารจัดการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการการเงินโดยยึดวัตถุประสงค์ และปัจจัยด้านการเรียนรู้องค์กร มีผลต่อการบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดนครพนม ให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

ดังนั้น ควรตระหนักถึงความเสียสละ ความรู้ ความสามารถ ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมของสมาชิก และคณะกรรมการทุกคนเป็นสำคัญ รวมทั้งควรมีการอบรมให้ความรู้ด้านระบบข้อมูลเกี่ยวกับโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อให้การทำงานของคณะกรรมการ และสมาชิกทุกคนมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล อันจะส่งผลให้เกิดประโยชน์กับสมาชิกของสถาบันการเงินชุมชนอย่างแท้จริง

1.2 ผลการวิจัย พบว่า การบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดนครพนมที่มีประสิทธิผล โดยภาพรวม มีประสิทธิผลอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 70.61 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีระดับการบริหารจัดการที่มีประสิทธิผลอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือมิติการเงิน คิดเป็นร้อยละ 80.24 รองลงมา คือมิติกระบวนการทำงานภายในองค์กร คิดเป็นร้อยละ 69.51 และมิติลูกค้า คิดเป็นร้อยละ 68.03 เป็นสิ่งที่สถาบันการเงินชุมชนต้องตระหนักและเสริมสร้างปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง โดยประธานคณะกรรมการ และผู้มีหน้าที่ที่เกี่ยวข้องต้องหาแนวทางในการที่จะพัฒนาส่วนที่ด้อย หาวิธีการที่แตกต่างเพื่อการพัฒนาที่เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิภาพให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืน เพราะในการปฏิบัติงานต่าง ๆ ปัจจัยที่มีผลให้การดำเนินงานสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่นั้น การเสริมสร้างปัจจัยต่าง ๆ ในระดับนโยบายถือว่าเป็นเรื่องสำหรับผู้บริหารสถาบันการเงินชุมชน และเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องไม่ควรมองข้าม สถาบันการเงินชุมชนจึงควรมีแนวทางที่จะเสริมสร้างปัจจัยต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นชัดเจนและเป็นธรรมกับผู้ปฏิบัติงานเพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน เช่น การยอมรับหรือเห็นด้วยกับความสำเร็จ การได้รับการชมเชย ยกย่อง ชื่นชม ซื่อสัตย์ ไว้วางใจในผลงาน การพิจารณาการเลื่อนตำแหน่งหรือระดับที่สูงขึ้น และให้โอกาสได้รับการพัฒนาความรู้ ความสามารถและทักษะที่เพิ่มขึ้นตลอดจนโอกาสในการพัฒนาตนเองของสมาชิก รวมถึงการอบรม และศึกษาดูงาน

1.3 โดยภาพรวมจากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชน คือปัจจัยด้านการเรียนรู้องค์กร ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก ปัจจัยด้านประสิทธิภาพของคณะกรรมการ ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากองค์กรภายนอก และปัจจัยด้านการบริหารจัดการการเงินโดยยึดวัตถุประสงค์ เป็นข้อมูลที่สถาบันการเงินชุมชนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนหรือจัดทำโครงการพัฒนาการบริหารจัดการกระบวนการต่าง ๆ ด้านการบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชนให้เกิดความเป็นรูปธรรมให้ครอบคลุมทั้งด้านบริหาร วิชาการ และการปฏิบัติ เพื่อให้

สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ของงาน และตอบสนองความต้องการของคณะกรรมการ และสมาชิกทุกคนได้มากที่สุด

1.4 ผลจากการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Groups) สรุปลงข้อสรุปประกอบของปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชนในจังหวัดนครพนม รวมทั้งแนวทางในการดำเนินการ วิธีการในการปฏิบัติ เป็นปัจจัยที่สถาบันการเงินชุมชน ควรนำมาผสมผสานกับการดำเนินการโดยใช้หลักการในการบริหารจัดการองค์กรภายใต้บริบทความเป็นไปได้และเหมาะสมกับสภาพของพื้นที่เพื่อการพัฒนาทำให้เกิดประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะว่า ควรมีการวิจัยเพื่อหาสภาพปัญหา สาเหตุ และแนวทางแก้ไขปัญห รวมทั้งการเลือกวิธีการในการบริหารจัดการที่เหมาะสม โดยใช้รูปแบบงานวิจัยที่แตกต่างไป เนื่องจากรูปแบบงานวิจัยบางอย่างจะได้ข้อมูลเชิงลึกที่ชัดเจนมากขึ้น ใช้วิธีการที่แตกต่างในการได้มาซึ่งข้อมูลจะเป็นประโยชน์กับการปฏิบัติงาน เช่น การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ของคณะกรรมการของสถาบันการเงินชุมชน และ รูปแบบพัฒนาการมีส่วนร่วมเชิงการบริหารจัดการของสถาบันการเงินชุมชนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

เอกสารอ้างอิง

- โกศล ดีศีลธรรม. (2546). การเสริมสร้างและพัฒนาระบบการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและป่าต้นน้ำ. รายงานวิจัย, สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ: กรุงเทพมหานคร.
- คณะกรรมการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. สำนักงาน. (2540). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2544-2549). กรุงเทพฯ: สำนักงานนายกรัฐมนตรี.
- จินตวีร์ เกษมสุข. (2554). การสื่อสารการเปลี่ยนแปลงของสังคม : การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐรี ศรีทอง. (2552). การเพิ่มศักยภาพภาวะความเป็นผู้นำในงานพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พรินต์ติ้งเฮาส์.
- ดวงพร อ่อนหวาน. (2547). รายงานการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจชุมชนในภาคเหนือ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2550). หลักการจัดการ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- นิภาภรณ์ จงวุฒิเวศย์. (2551). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจชุมชนในเขตเมือง

- จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ รม.มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พงศ์ระพีพร อาภากร และคณะ. (2554). **โครงการวิจัยเรื่อง บทบาทของระบบการเงินระดับฐานรากในการส่งเสริมการเข้าถึงบริการทางการเงิน**. รายงานวิจัย. พัฒนาชุมชนจังหวัดนครพนม สำนักงาน. (2557). **ข้อมูลสถาบันการเงินชุมชน นครพนม: สรุปข้อมูลสถาบันการเงินชุมชน**. จังหวัดนครพนม.
- วิชัย ปิยมิตรธรรม. (2548). **การศึกษาเพื่อการพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์จากไม้ : กรณีศึกษาตำบลหนองบอน อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์**. วิทยานิพนธ์ จังหวัดบุรีรัมย์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- วิภาดา ระหา. (2550). **ธุรกิจชุมชนเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษาหมู่บ้านพันช้าง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด**. สารนิพนธ์ ศศ.ม กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สมพันธ์ เตชะอธิก และคณะ. (2547). **การพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชาวบ้าน**. ขอนแก่น : สถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานกองทุนเพื่อสังคม. (2545). **ชุมชนเข้มแข็งทุนทางสังคมของไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนเพื่อสังคมและธนาคารออมสิน.
- สุนิจ พิทักษ์ชาติ. (2547). **ปัจจัยด้านสมาชิกที่มีผลต่อความเข้มแข็งขององค์การการเงินชุมชน อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุวิมล ติरणานนท์. (2550). **ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ : แนวทางสู่การปฏิบัติ** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Bernt, B. (2002). **Community Empowerment Afghanistan Review of the Undp Experience**. In the 1990s Retrieved on January 18.
- Cronbach, L. J. (1970). **Evaluation for Courses Improvement**. New York : Irvington.
- Hinkle, D.E, William ,W. and Stephen G. J. (1998). **Applied Statistics for the Behavior Sciences**. 4th ed. New York : Houghton Mifflin.
- Joseph, P. Kaboski, L, Robert, M.&Townesend, R. (2006). **The Impacts of Credit on Village Economics**. Retrieved June 12.
- Kaplan S. Robert and Norton P. David. (2004). **Strategy Maps: Converting Intangible Assets into Tangible Outcomes**. Massachusetts: Harvard Business School Press Boston.
- Kaplan S. Robert and Norton P. David. (1996). **The Strategy Focused Organization: How Balanced Scorecard Companies Thrive in the New Business Environment**. Massachusetts: Harvard Business School Press.
- Keeves, John P. (1997). **Educational Research, and Methodology, and Measurement**. Oxford : Pergamon Press.
- Likert, Rensis. (1967). **"The Method of Constructing and Attitude Scale"**, Reading in Attitude Theory and Measurement. Fishbein, Martin, Ed. New York : Wiley & Son.
- Marris, G.G. (1988). **Psychology and Introduction**. New York : McCraw Hill.